

A TERMÉSZET VILÁGA CSILLAG-KORA

STAAR AGE AT THE WORLD OF NATURE JOURNAL

Patkós András¹, Schiller Róbert²

¹ az MTA rendes tagja, egyetemi tanár

² címzetes egyetemi tanár, a kémiai tudományok doktora

A *Természet Világa* szerkesztőbizottsága évnyitó ülésén, 2018. január 22-én kapott lehetőséget arra, hogy összefoglalóan méltassa a lap előző évben nyugállományba vonult főszerkesztőjének, Staar Gyulának a tudományos ismeretterjesztés legnagyobb hagyományú hazai folyóirata vezetőjeként végzett kiemelkedő munkásságát.

Staar Gyula 1974-ben lépett a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat immár 150. évfolyamához közeledő folyóiratának szerkesztői közé. 1990-ben kapott főszerkesztői megbízást, amely feladatot 2017 nyaráig látta el. A kezdetektől Szily Kálmánt, a folyóirat elindítóját tekintette példaképének, a lap az ő kezdeményezésére viseli alcímként a Természet tudományi Közlöny megnevezést.

Szerkesztői hitvallását követve elérte, hogy az Olvasókat a magyar tudomány legjobb képviselőinek írásai tudósították a természettudomány új eredményeiről, hiteles beszámolók jelentek meg a hazai tudományos műhelyek munkájáról. Fialat kutatók újabb és újabb generációit nyerte meg a tudományos ismeretterjesztés szerzői táborába. Országhatáron túllépve nemzeti tudományos fórummá emelte a lapot, lankadatlanul buzdította a határon túli magyar tudósokat, hogy írásokat küldjenek a lapba. Szerkesztőtársaival végzett munkája – a kutatók lelkesedésével párosulva – a magyar tudományosság tiszta értékeket hordozó, élvezetes technikai színvonalú, alkalmanként DVD-melléklettel kiegészített, esztétikus megjelenésű folyóiratává fejlesztette a *Természet Világát*.

Korszakos jelentőségű, maradandó főszerkesztői alkotásai közül első helyre kívánkozik az 1991-ben indított diákpályázat. Ez a versengés ma is megmozgatja a Kárpát-medence magyar nyelvű középiskolás diákságát. Az írások legjobbjai unikális tudósítások páratlan természeti kincseinkről, felelevenítik a magyar tudományosság érdemes alkotóinak emlékét, ifjonti tüzzel leplezik le a tudományos köntösbe bújt halandzsát. A Magyar Tudományos Akadémia székházában tartott díjátadást minden korosztály a tudományos közösségbe történő befogadás szertartásaként éli meg.

Szorosan kapcsolódnak e pályázathoz a szerkesztőbizottságból toborzott előadók közreműködésével rendezett előadóülések, személyes látogatások a leg-

aktívabb diákközösségek iskoláiban. Kiemelkedő sikerű volt a lap alapításának 140. évfordulóját megünneplő előadás-sorozat, amelynek helyszínei sűrűn beborították a Kárpát-medence térképét.

A hazai és a nemzetközi tudományosság nagy eseményei szétfeszítették a havi lapszámok kereteit, és évente több különszámban kértek helyet. Az orvostudomány, az űrkutatás, a részecskefizika, a környezettudomány, a hálózat kutatás stb. átfogó bemutatása mellett különszám ünnepelte a Fény Évét vagy legutóbb Simonyi Károly centenáriumát. A különszámok kiadásának háttérében a szerkesztőknek és főszerkesztőjüknek a hazai tudományt finanszírozó testületekkel, a tudományos kutatóintézetek vezetőivel kialakított, személyes megbecsülésen alapuló kapcsolata áll.

Végül, nem felejthetők ki a Staar-korszakot jellemző teljesítmények sorából az esszéíró, interjúkészítő Staar Gyula személyes alkotásai. A matematika iránti szerelmét és a fizika tiszteletét tükröző írásaival e nehezen közvetíthető terület legkiválóbbjait vonzóan és tartalmasan mutatta be a tudomány világa iránt érdeklődőknek. Néhány interjúja, köztük a Simonyi Károllyal folytatott beszélgetés, nélkülözhetetlen forrása a 20. század magyar tudománytörténetének.

Az MTA elnöke 2017. december 6-án a *Természet Világa* akadémikus és MTA-doktor tagjainak társaságában mondott köszönetet Staar Gyulának szerkesztői és esszéírói munkásságáért, további személyes alkotói sikereket kívánva a tudomány eredményeinek és legkiválóbb személyiségeinek a széles olvasóközön-séggel való hiteles megismertetésében.